

למנוח ולמנוח

מאמרים לירח האיתנים
פירות לימודם המשותף של
אברכי כולל – החצר"מים והתלמידים

ישיבת בני"ע הדרום

גיליון מס' 1 – תשרי תשע"ח
שנה טובה ומתוקה!

עריכת: הרב יהושע וייסיגור

תשרי תשע"ח 2017

ישיבת בני עקיבא הדרום

למנוח ולמנוח

מאמרים לירח האיתנים
פירות לימודם המשותף של
אברכי כולל – החצר"מים והתלמידים

ישיבת בנ"ע הדרום

גיליון מס' 1 – תשרי תשע"ח
שנה טובה ומתוקה!

תוכן ענינים

7

הקדמה

סדר תפילות

9.....סדר אושפיזין

11

מאמרים – ירח האיתנים

ימים נוראים

13.....בינוניים עומדים ותלויים

14.....כותבנו בספר החיים – לחיי עולם הזה או עולם הבא

18.....ראש השנה ויום הכיפורים - קריאת כיון מחדש

20.....שביל הבחירה

סוכות

22.....עליה לרגל בימינו – התחממות חימוכית

24.....ייחודה של השמחה בסוכות

28.....ולשמחה זו, מה היא עושה

30.....תשבו כעין תדורו

32.....שמחת תורה – שמיני עצרת

ראש השנה- ראש וראשון

הורים ותלמידים יקרים!

נמצאים אנו ערב שנה חדשה. המושג "ראש" שתי משמעויות לו. האחת – ראשוניות ותחילה והאחרת – מרכזיות ושליטה, שהרי בראש נמצא מרכז החיים, הבקרה והשליטה של האדם. ביום זה בו נברא האדם והעולם, נערכת מידי שנה, בדיקת כשירות וחידוש המערכות העולמיות והאישיות. ראשיותו של התהליך בטסט שנתי, המאפשר בטווח של 10 ימים, תיקון וטסט חוזר לחזרה לכשירות.

בראש השנה נדון היקום כולו ובבחינת: "...זה היום תחילת מעשיך, זיכרון ליום ראשון, כי חוק לישראל הוא. ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב ואיזו לשלום איזו לרעב ואיזו לשובע ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות, מי לא נפקד כהיום הזה..".

המהלכים הקוסמו פוליטיים הסובבים אותנו מגלים, שאף כי אנו כאומה מהווים פרומיל מאוכלוסיית העולם, בפועל אנו מהווים ציר מרכזי שמשפיע על המהלכים כולם. אין בכך חידוש, זהו ייחודה של האומה מאז ומעולם ובבחינת: "עם לבדד ישכון".

באוויר רוחשת לה אווירה של חרדה ואנו חייבים לשום מבטחנו בבורא העולם ש"הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל".

אין אנו יכולים תמיד לעמוד על כוונת ה' יתברך ובבחינת: "הנִסְתַּרְתָּ לָהּ אֱלֹהֵינוּ..." (דברים פרק כ"ט פס' כ"ח) וכל שנותר לנו הוא לעמוד משתאים מול העוצמה האלוהית מחד ומגבלות האדם מאידך.

חסידים היו אומרים תדיר, שחשוב שלאדם יהיו שני פתקים בכיסיו, כשבאחד יהא נכתב: "ואנוכי עפר ואפר" והאחר "בשבילי נברא העולם". עשייתו החיובית, התורמת והמקרינה של כל אחד ואחת, מצטרפת לעשייה הכוללת להפיכת עולמנו לעולם מוסרי יותר, אוהב יותר ומחבק יותר ובבחינת: "לתקן עולם במלכות שדי".

ברוח תובנות אלו, נקבל על עצמינו בערב ראש השנה זה, להיות סלחניים יותר, מפויסים יותר ואוהבים יותר. נקבל על עצמינו להיות רגישים יותר אל הזולת ופחות אל עצמינו. רגישות נדרשת אף בהיבט החברתי וצדק חברתי אינו רק סיסמא, אלא דרך חיים.

מבקש לברך את תלמידינו בוגרינו היקרים שהתחילו את זמן אלול בישיבות השונות, וכן את בוגרינו העוסקים בביטחון האומה בשנה טובה ומתוקה, שנה של עשייה חדורה בשליחות, שנה של מילוי משאלות אישיות ולאומיות, שנה טובה.

כמו כן אברך את כל אברכי הכולל שלנו שהם כבר חלק מהנוף הישיבתי שלנו ושבמסירות רבה לומדים עם תלמידינו ומהווים גורם משמעותי עבורם.

נתפלל שנזכה במהרה לשמוע קול שופרו של משיח בתקיעה המכונה "תקיעה גדולה" שאצורות בתוכה כל התקוות והשאיפות לתקווה הגדולה המבצבצת מתוך האופק.

גמר חתימה טובה

הרב דוד טברסקי

ראש הישיבה

סדר אושפיזין

בלילה ראשון כשנכנס לסוכה קודם שישב לאכול ובכל יום קודם סעודתו יאמר זה:

עליו אושפיזין עלאין קדישין, עליו אבהן עלאין קדישין, למיתב בצלא דמהימנותא עלאה
בצלא דקב"ה, ליעול אברהם ועמה יצחק ויעקב, משה אהרן יוסף ודוד.

ואחר כך יאמר:

הריני מוכן ומזומן לקיים מצות סכה כאשר צוני הבורא יתברך שמו בסכות תשבו שבעת
ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכות, למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני
ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים:

תיבו תיבו אושפיזין עילאין תיבו תיבו אושפיזין קדישין תיבו תיבו אושפיזין דמהימנותא
זכאה חולקיהון דישראל דכתיב כי חלק אדני עמו ויעקב חבל נחלתו.

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתה ליחדא שם י"ה בו"ה ביחדא שלים בשם כל ישראל, ולהקיף אותם מזיו
טמיר ונעלם בשם כל ישראל, ויהי נועם אדני אלהינו עלינו, ומעשה ידינו פוננה עלינו,
ומעשה ידינו פוננהו.

בשעה שנכנס לסוכה בפעם הראשונה בחג הסוכות, יאמר:

יהי רצון מלפניך אדני אלהי, ואלהי אבותי, שתשרה שכינתך בינינו, ותפרוס עלינו סכת
שלומך, בזכות מצות סכה שאנחנו מקיימין, ליחדא שמא דקודשא בריך הוא ושכינתה,
בדחילו ורחימו ליחדא שם י"ה בו"ה ביחדא שלים בשם כל ישראל, ולהקיף אותם מזיו
קבודך הקדוש והטהור, נטוי על ראשיהם מלמעלה כנשר יעיר קנו, ומשם יושפע שפע
החיים לעבדך (פלוני בן פלוני אמתך), ובזכות צאתי מביתי החוצה ודרך מצותיך ארוצה,
יחשב לי זאת כאלו הרחקתי נדוד, והרב כבסני מעוני ומחטאתי טהרני, ומאושפיזין עילאין
אושפיזין דמהימנותא תהינה אצניך קשבות רב ברכות, ולרעבים גם צמאים תן לחם
ומים הנאמרים, ותתן לי זכות לשבת ולחסות בסתר צל כנפיך בעת פטירתתי מן העולם,
ולחסות מזרם וממטר, כי תמטיר על רשעים פחים, ותהא חשוכה מצות סכה זו שאני
מקיים, כאלו קימתיה בכל פרטיה ודקדוקיה ותנאיה וכל מצות התלויים בה, ותיטיב לנו

הסתירה, ותזכנו לישב ימים רבים על האדמה עדמת קדש בעבודתך וביראתך. ברוך אדני לעולם אמן ואמן.

בליל ראשון כשנכנס לסוכה וקודם שמיסב לאכול ובכל יום ויום קודם סעודתו יאמר זה:

אזמין לסעודתי אושפיזין עילאין אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף ודוד:

ביום הראשון אומר:

במטי מינך אברהם אושפיזי עילאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עילאי יצחק יעקב משה אהרן יוסף ודוד:

ביום השני אומר:

במטי מינך יצחק אושפיזי עילאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עילאי אברהם יעקב משה אהרן יוסף ודוד:

ביום השלישי אומר:

במטי מינך יעקב אושפיזי עילאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עילאי אברהם יצחק משה אהרן יוסף ודוד:

ביום הרביעי אומר:

במטי מינך משה אושפיזי עילאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עילאי אברהם יצחק יעקב אהרן יוסף ודוד:

ביום החמישי אומר:

במטי מינך אהרן אושפיזי עילאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עילאי אברהם יצחק יעקב משה יוסף ודוד:

ביום הששי אומר:

במטי מינך יוסף אושפיזי עילאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עילאי אברהם יצחק יעקב משה אהרן ודוד:

ביום השביעי אומר:

במטי מינך דוד אושפיזי עילאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עילאי אברהם יצחק יעקב משה אהרן ויוסף:

מאמרי
ירח האיתנים

בינוניים תלויים ועומדים

מובא ברמב"ם (הלכות תשובה פרק ג, ה"ג) "...והבינוני תולין אותו עד יום הכיפורים. אם עשה תשובה נחתם לחיים ואם לאו נחתם למיתה". והקשה ה"לחם משנה": מדוע אם לא עשה תשובה נחתם למיתה הרי הוא מחצה על מחצה? ותירץ שבאלו עשרה ימים חייב לעשות תשובה ואם לא עשה הרי נוסף עוון על עוונותיו". והקשה הגר"ב (כוכבי אור ס' ה'): מדוע דווקא אם יעשה תשובה יחתם לחיים והרי הוא מחצה על מחצה אם כן כל מצווה שיעשה מן המצוות הרי הכריע את הכף לחיים? שלוש תשובות בדבר:

א. ותירץ הגר"ב, שבימים אלו הקב"ה ממציא עצמו כביכול לבני אדם וקורא להם לשוב ולכן אם אינו עושה תשובה הרי זה עוון גדול המכריע את הכף. (ראייה לתירוצו מהמעשה ביוםא פג, א, שרב המציא עצמו לקצב והקצב לא ניצל את ההזדמנות להתפייס עם רב ונתחייב מיתה).

ב. הסבא מנבוהרדוק פירש: בינוניים תלויים ועומדים – כפשוטם של דברים. הבינוני חבל כרוך על צווארו ורגליו עומדות על הכיסא, והכל מזומן להוציאו למיתה, אלא שעדיין יכול לבקש חנינה, ולכן רק אם יעשה תשובה יחתם לחיים. ולכן לא תועיל מצוה מן המצוות כי כבר הוכרע דינו ואין שוקלים מחדש את זכויותיו, אך נשארה לו ברירה אחת בלבד – תשובה!

ג. הרב חיים שמואלביץ בשיחות מוסר ("אושר החיים"): מבאר שאע"פ ששכר מצווה בהאי עלמא ליכא בכל זאת אפשר לשלם לאדם בעד מצוותיו והוא ע"י החיים עצמם. כי כל הטעם שלא ניתן לשלם בעד שכר מצווה אחת שאין בכל חללו של עולם כדי שכר מצווה, אבל עצם החיים הינם שכר כה גדול ועצום עד שיש בו תשלום עבור שכר מצווה. שכן שנינו: "יפה שעה אחת בתשובה בעוה"ז מכל חיי עוה"ב". אם כן זכיה של שעה נוספת בעוה"ז שקולה כנגד חיי עוה"ב. שהרי ביד האדם לנצלה לתשובה ומעשים טובים.

אם כן, הבינוני נחתם למיתה אך חסד ה' מאריך לו את גזר דינו עד יוה"כ, וכל יום הוא חי בשכר מצוותיו שעשה, אם כן עד יום הכיפורים משתלם בעד כל מצוותיו אשר עשה. ולכן אין לו תקנה אלא בתשובה בלבד. ולכן נחתם רק בזכותה לחיים כי התשובה עוקרת את החטא והרי הוא כתינוק שנולד.

אם כן חסד ה' שממציא עצמו בימים אלו להתקרב אל האדם ולהקל מעליו לעשות תשובה, כמו שאמר הנביא יחזקאל: "חי אני נאום ה' אם אחפוץ במות הרשע, כי אם בשוב הרשע מדרכו וחייה שובו שובו..."

הרב דוד מורנו
שקד לוי: נתן מסאמי (כיתה ט')

כותבנו בספר החיים – לחיי עולם הזה או עולם הבא

בימים הנוראים, כולנו מכירים ספרי חיים וספרי מתים הפתוחים לפני הקב"ה, ובו הוא כותב וחותם כל אחד מאיתנו. ומקורו מהגמרא בראש השנה (טז, ב): "אמר ר' כרוספדאי אמר ר' יוחנן: שלושה ספרים נפתחים בראש השנה... צדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים, רשעים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר למיתה. בינונים תלויים ועומדים מראש השנה ועד יום הכיפורים, זכו נכתבו לחיים, לא זכו, נכתבים למיתה".

הרמב"ם בהלכות תשובה (ג, א-ג) מביא את הדברים בלשון, וכותב:

"כל אחד מבני האדם יש לו זכויות ועוונות, מי שזכויותיו יתרות על עוונותיו - צדיק, מי שעוונותיו יתרות על זכויותיו - רשע, מחצה למחצה - בינוני... אדם שעוונותיו מרובין על זכויותיו מיד הוא מת ברשעו... כשם ששוקלין עוונות אדם וזכויותיו בשעת מיתתו - כך בכל שנה ושנה, שוקלין עוונות כל אחד ואחד מבני העולם עם זכויותיו ביום טוב של ראש השנה, מי שנמצא צדיק - נחתם לחיים, מי שנמצא רשע - נחתם למיתה, והבינוני תולין לו עד יום הכיפורים: אם עשה תשובה, נחתם לחיים, ואם לאו, נחתם למיתה".

בעיון בדבריו, השאלה עולה מאלה, האם אכן כך? הרי אנו רואים רשעים שמאריכים ימים בעולם ולעומתם צדיקים שנפטרים. יתרה מכך, אם תאמר שצדיקים אכן נכתבים לחיים, וכי הצדיקים חיים לנצח? ממילא יש מקום לברר את עומק הכוונה שצדיקים נכתבים לחיים כל שנה?

בקושיא זו עוסקים רבים מהראשונים והאחרונים, ונביא אחדים מהם, ולבסוף נציין דרך חדשה, עם נפק"מ למנהג לדינא:

תוספות בקידושין (לט, ב) מבארים שהדין הוא ביחס לעולם הבא: "וכל זה דקרי הכא גבי רשעים מיתה וגבי צדיקים חיים, כלומר לחיי העולם הבא". משמעות דברי התוס' כי הדין בראש השנה נסב על חיי העולם הבא, ולא על חיי העולם הזה. רק לגבי הדין בעניין העוה"ב נאמר שצדיקים גמורים לאלתר לחיים, אבל לגבי העולם הזה המצב שונה והפוך - דרכם של רשעים צלחה, ולא של צדיקים, וזה נחתם ביום הכיפורים (ראה במהרש"א בחידושי אגדות שם, באריכות; ראה של"ה מסכת ראש השנה, תורה אור, סוד בינה שכתב דברים דומים).

וכעין זה כבר כתב הלחם משנה (תשובה ג', ב') וביאר שאף הרמב"ם התכוון לזה. הצדיק - שזכויותיו מרובות מעוונותיו, נחתם ל"חיים" - שיש לו חלק לעולם הבא. והרשע, שעוונותיו מרובות מזכויותיו, נחתם ל"מיתה" - שאין לו חלק לעולם הבא (וכן תירצו התוספות ר"ה, טז, ב ד"ה 'ונחתמין לאלתר לחיים').

מוסיף הכסף משנה שאף שיש אדם שיראה לנו בעינינו כרשע גמור אולם בזכות מצווה אחת שעשה ראוי שיחתם לחי' טובים, ואין איש מאינו יודע חשבונות שמים.

הרמב"ן בשער הגמול, חולק על התוס' ואומר שהדין בראש השנה הוא על חיי העולם הזה, כפי שאנו אומרים בתפלה: "ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב ואיזו לשלום איזו לרעב ואיזו לשובע, ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות". ומוסיף הרמב"ן:

"אלא כך היא המדה, בראש השנה שוקלין מעשיו של אדם ונכתב ונחתם לאלתר לזכות ולחובה בעולם הזה, כפי מה שמגיע לו בחלקו לפי מעשיו מן העולם הזה. וכשהאדם נפטר לבית עולמו שוקלין בהן ופוסקין עליו חלקו הראוי לו בעולם הנשמות".

וכך גם מביא הר"ן (שם) בשם רבי ישעיה הזקן מטרעני ז"ל שהמדובר כאן בדיני עולם הזה, אך צדיקים ורשעים הכוונה לצדיקים ורשעים באותו הדין. כלומר, יכול להיות אדם שעוונותיו מרובים על זכויותיו אבל מחמת איזו זכות אחת שעשה הופך הקב"ה את דינו לטובה ונקרא צדיק גמור וזוכה בדין לפי שמידתו של הקב"ה נותנת לשלם שכר בעולם הזה מפני איזו זכות שעשו.

וכן להפך, צדיקים שזכויותיהן מרובים על עוונותיהם אבל מחמת עבירה קלה שעשו מתחייבים בדין ולגבי דין זה נקראים רשעים, כדכתיב: "והצדיק את הצדיק והרשעו את הרשע" (דברים כה') דהיינו צדיק ורשע לאותו דבר בלבד.

הראב"ד (תשובה ג', ב') וכן פירש הרי"ף בעין יעקב מדעת עצמו) סבור ש"חיים" ו"מיתה" שהזכיר רבי כרוספדאי הם בעולם הזה, אך לא דווקא באותה שנה שעומדים בה. וביאר הדבר, כל אדם בעת לידתו נקצב לו מספר מסוים של שנות חיים - מי יותר ומי פחות. בכל ראש השנה דנים את האדם מחדש. אם יוצא בדין שצדיק הוא, משאירים לו את מספר ימי חייו כפי שבתחילה נגזר עליו. אבל אם יוצא בדין שרשע הוא, מורידים לו ממספר השנים שהקציבו לו.

החינוך (מצווה שיא, וכן פירש בפני יהושע ר"ה שם) מסביר שכל הקושיא קיימת מפאת הבנה לא נכונה של המושגים "צדיקים גמורים" ו"רשעים גמורים". לדעתו, "צדיקים גמורים" אינם אלו שזכויותיהם מרובים מעוונותיהם, אלא כפשוטו - צדיקים שלא טעמו טעם חטא

מימיהם. ו"רשעים גמורים" אינם כאלה שעוונותיהם מרובים מזכויותיהם, אלא אלה שלא עשו שום מצווה מעולם. ואכן, צדיקים ורשעים כאלו נחתמים לחיים או למיתה- פשוטו כמשמעו- בראש השנה. שאר האנשים- החל מן הצדיק שנכשל פעם אחת ויחידה, וכלה ברשע שעשה מצווה אחת- בכלל הבינוניים הם.

חשבתי עוד לתרץ כפי שכותב הרמב"ם עצמו בהלכה ג' שם:

"כל מי שניחם על המצוות שעשה ותהה על הזכויות ואמר בלבו ומה הועלתו בעשייתן הלואי לא עשיתי אותן הרי זה איבד את כולו ואין מזכירין לו שום זכות בעולם, שנאמר: "וצדקת הצדיק לא תצילנו ביום רשעו", אין זה אלא בתוהה על הראשונות".

כלומר יכול להיות אדם שהיה צדיק כל ימיו, אבל איבד את כל זכויותיו ברגע אחד קטן בו תהה על מעשיו ולכן נחתם למיתה אעפ"י שהיה צדיק כל ימיו, וזהו עומק הדין בראש השנה, האם ההרהור שלו מבטל את כל מעשיו הטובים, ולהיפך.

ומצאנו בפוסקים שיש השלכה מעשית למנהג נפוץ לפי התירוצים השונים.

הגאון מוילנא בשו"ע (או"ח תקפ"ב, ט) מצרף את שתי השיטות גם יחד. הרמ"א כותב שם: "ונוהגין שכל אחד אומר לחברו, לשנה טובה תכתב". ומוסיף ה"מגן אברהם": "ותיחתם", כי צריך להחזיקו לצדיק גמור וממילא נחתם לאלתר לחיים. וכתב הגר"א, שאין לומר ותיחתם, אלא ותכתב בלבד. ההבדל בין הנוסחאות נראה זניח אך באמת הוא מאוד משמעותי.

האיחול "שנה טובה" לכאורה עוסק בענייני העולם הזה, וממילא לתוספות שהדין בראש השנה הוא על עולם הבא, אין מקום להזכיר חתימה בראש השנה, כי זה לא עניינו של יום. אבל לרמב"ן שהדין בר"ה הוא על עניני עולם הזה, ואף הברכה להיכתב ל"שנה טובה" מתייחסת אל השנה הקרובה בעוה"ז, ממילא שהוספת מילת "ותחתם" מיעדת לצדיקים שנחתמים לאלתר שהרי שייך מושג של גזר דין וחיתומו כבר בראש השנה.

אולם שיטת הגר"א היא משולבת, כל בני האדם נכתבים בראש השנה, וכולם ללא יוצא מן הכלל נחתמים ביום הכיפורים - וזה לגבי חיי העולם הזה. אולם בענין חיי העולם הבא יש הבדל בין צדיקים ובין רשעים ובינוניים כמו שכתבו התוס'. אבל לגבי חיי העולם הזה כולם שווים נכתבים בר"ה ונחתמים ביום הכיפורים.

ויהי רצון שנזכה להיכתב ולהיחתם בספרם של צדיקים, אמן.

הרב אחיה פנחסי
אריאל טייב; תומר אברהמי (כיתה יא)

ראש השנה ויום הכיפורים - קריאת כיון מחדש

אנו נמצאים בעיצומם של ימי הדין, ימים שכולנו מתפללים ומבקשים שנזכה להכתב ולהחתם בספר החיים לשנה טובה ומתוקה. ידועה השאלה, מדוע ראש השנה שהינו יום הדין, יום ההכרעה בא לפני יום הכיפורים? שהרי בפשטות, לפי סדר העולם עוד לפני הדין הנורא בר"ה, מגיע שלב הטהרה והניקיון הפנימי, ההכנה לדין בכדי שנגיע לדין מוכנים ונקיים. יש לברר מדוע סדר הזמנים הוא אחר, מה העומק הטמון בכך.

אמנם, יש לציין ששאלה זאת נכונה לפי ההבנה הרווחת שהקב"ה דן בראש השנה האם אנו ראויים לשפע האלוף, האם אנחנו יכולים להמשיך הלאה בחיינו או שחלילה לא נזכה. ולשם כך בא יום הכיפורים כדי שנתחרט על הטעויות והשגגות ונמעיט מעוצמת החטא והקלקול ע"י בקשת הסליחה וכך אולי נמתיק את מצבינו ודיננו שכבר נכתב בר"ה.

לענ"ד יש להציע הסתכלות אחרת על יום הדין ועל יום הכיפורים וממילא תתבהר גם השאלה ששאלנו.

הקב"ה נתן לנו את ראש השנה יום שבו אנחנו ממליכים אותו עלינו ועל כל העולם. אולם מה זה באמת אומר להמליך את הקב"ה על העולם? מה עומד בעומק הדברים? אנחנו אומרים בתפילה:

"וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוף ישראל מלך ומלכותו בכל משלה".

נראה שהמשמעות והכוונה בדברים היא, לדעת שכל דבר ודבר בעולם החל מהחלקיק הקטן ביותר ועד לגדול ביותר מתקיים וחי ע"י הקב"ה. אמירה זו לא נועדה חלילה להחליש אותנו להוריד לנו את הראש ולגרום לנו להקטין את עצמינו מפני הגודל והעוצמה של הקב"ה אלא להיפך להעצים אותנו. האמירה הזאת בעצם אומרת שלכל חלק וחלק בעולם יש משמעות שלשמה הקב"ה ברא אותו ומחיה אותו כל רגע ורגע. לקב"ה יש מגמה ותכלית גדולה ועצומה וכל דבר ודבר וגם אנחנו חלק ממנה.

נראה שזו כוונת הגמרא בראש השנה (טז, א): "בראש השנה כל באי עולם עוברים לפני כבני מרון... ואמר רבב"ח אמר רבי יוחנן, וכולן נסקרין בסקירה אחת". מצד אחד אומרת הגמרא שכל אחד מופיע לבד לפני שופט כל הארץ, ומאידך אומרת הגמרא שכולם נסקרין כאחת - שהקב"ה דן את כל בראויו יחדיו. והדברים נראים כסותרים זה את זה. אלא זה העומק הרעיון, יש דין פרטי, אבל עיקרו הוא על השותפות שלי בכלל, עד כמה אני חלק

מהתהליך העולמי של עם ישראל; דין פרטי; אבל כחלק מהותי מהעם כולו; חלק אינטגרלי ומשמעותי, ובלעדיו, המטרה הסופית לא תגיע (ראה שפתי חיים ח"א עמ' קנד)

לפי התובנה הזאת יוצא שאנחנו לא כל כך קטנים כפי שאנחנו מרגישים, אלא יש בנו כוח ועוצמה הרבה יותר ממה שחשבנו, אנחנו חלק מעם, חלק מהותי מתהליך אלוקי. החיים שלנו הם לא משהו קטן שחולף ועובר אלא הם שייכים למגמה גדולה ועצומה של עולם שלם שאנחנו חלק ממנו. מגמה אלוקית לתיקון עולם. ביום זה אנחנו מקבלים הצעה לגדול שלנו ולעוצמה של חיינו. וזהו תפילתו של רבא (ברכות יז, א) שאנו אומרים בסוף תפילות לחש ביום הכיפורים: "אלהי, עד שלא נוצרתי איני כדאי, ועכשיו שנוצרתי כאלו לא נוצרתי; עפר אני בחיי, קל וחומר במיתתי". יש לנו משימה, יש מטרה, כחלק מהאומה ואנחנו חייבים לעשותה ולהתכוון אליה.

לפי זה יוצא שהדין שעברנו בראש השנה ביחס למגמה שאנחנו שייכים אליה, בודק ומשווה איפה אנחנו ביחס למגמת העולם והעם. הקב"ה מחשב את המסלול הנכון בשבילנו המסלול שבו נלך השנה ושיאפשר לנו להתקדם לעבר ייעודינו.

אחרי שעברנו את ראש השנה ואנחנו בכיוון הנכון, ויודעים להסתכל על עצמנו בעיניים הנכונות ולמקד את ייעודינו פה בעולם אנחנו יכולים להגיע ליוה"כ. ביוה"כ אנחנו בעצם מתקנים את עצמינו ורוצים לשנות את מעשינו ולשפר את עצמינו. ללא ראש השנה היינו מתייחסים ליוה"כ כיום של בקשת סליחה על כל הפעמים שנפלנו ולא היינו בסדר. אבל אחרי שעברנו את ראש השנה, אחרי שהצבנו את המטרה והגדרנו אותה, יוה"כ הינו יום של הזדמנות לעבור תהליך פנימי של תיקון, תהליך שבונה ומשנה את האישיות שלנו ומחבר אותנו אל המגמה הגדולה שאנחנו שייכים אליה **ורוצים** להיות חלק ממנה. רק ככה נצליח לבנות את הנפש שלנו בצורה הבריאה, בצורה אמיתית ושלימה ביותר.

יהי רצון שנזכה בעז"ה להמליך עלינו את הקב"ה ולהיות חלק כמה שיותר גדול מהופעת שמו של הקב"ה בעולם, ומזכה להתרומם ולגדול ולבנות את עצמנו, להיות שמחים, מסופקים ועוצמתיים יותר ויותר לקדש עולם במלכות ה'.

שנה טובה וכתובה וחתימה טובה!

הרב דוד ארוסי
אלעד לוי; איתן נשר (כיתה י'2)

שביל הבחירה

כאשר אנו באים לשוב בתשובה, יש את החרטה, הידוי והקבלה לעתיד. נחלקו הראשונים האם חובת התשובה הינה מצווה (רמב"ן דברים ל, יא) או שהתשובה היא מחסד ה' עלינו להתנקות ולהתקרב אליו ית'. ואדם שרוצה וזוכה להתקרב, יעשה מצוות עשה ע"י ידיו בפה (רמב"ם תשובה א, א, חינוך שס"ד, א). אבל מהו הגדר של התשובה, האם יש לזה שיעור כמותי? באכילת מצה יש משקל, ומה בתשובה. הרמב"ם בהלכות תשובה (ב, ב) מגדיר את ההגדרה לתשובה וכותב:

ומה היא התשובה? הוא שיעזוב החוטא חטאו, ויסירו ממחשבתו, ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד, שנאמר: "יעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו", וכן יתנחם על שעבר, שנאמר: "כי אחרי שובי נחמתי", ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, שנאמר: "ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו, וצריך להתודות בשפתיו ולומר עניינות אלו שגמר בלבו.

ממילא, משמע ברמב"ם שתשובה שלימה היא ברגע שאדם מגיע למצב שהקב"ה יכול להעיד עליו שלא ישוב לחטא זה.

שואל הלחם משנה (שם) את השאלה המתבקשת, והרי אם אדם מגיע לסיטואציה שיעיד עליו יודע תעלומות, וזהו גדר התשובה, סימן שביטל את היצר, ואם אין יצר אז אין בחירה חופשית, הייתכן? שהרי אחד מיסודות האמונה היא הבחירה החופשית של האדם.

אך לפני שנעמיק בהבנת יחס תשובה-בחירה, נברר את ענין הבחירה, מה משמעות הבחירה, ומה בכך שאין לאדם יכולת בחירה?

כדי להבין את העניין, נעיין בגמ' הבאה העוסקת בעלית משה למרום להוריד תורה לישראל (שבת פח, ב):

"ואמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להן: לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם? ... אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: החזיר להן תשובה! אמר לפניו: רבוננו של עולם, מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם. - אמר לו: אחוז בכסא כבודי, וחזור להן תשובה... אמר לפניו: רבוננו של עולם, תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. אמר להן: למצרים ירדתם, לפרעה השתעבדתם, תורה למה תהא לכם? שוב מה כתיב בה - לא יהיה לך אלהים אחרים, בין הגוים אתם שריון

שעובדין עבודה זרה? שוב מה כתיב בה - זכור את יום השבת לקדשו כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבות? שוב מה כתיב בה - לא תשא, משא ומתן יש ביניכם? שוב מה כתיב בה - כבד את אביך ואת אמך אב ואם יש לכם? שוב מה כתיב בה לא תרצח לא תנאף לא תגנב, קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם? מיד הודו לו להקדוש ברוך הוא.

מספרת הגמרא, כשעלה משה רבינו לקבל את התורה שאלו המלאכים מה לבן היילוד הזה בנינו? ובקשו הם לקבל את התורה, אומר להם משה, מה להם ולתורה, וכי יש להם תאוות? רצונות? הם עושים תמיד את רצון השם! האם המלאכים לא ידעו שהם עושי רצונו ואין להם את הבחירה וממילא מה להם ולציווי התורה, הרי ברור שהם ידעו זאת. אלא הם רצו לקבל את אותו התורה בצירוף אותיות אחר, עליונה יותר, שמימית יותר, כדבר הרמב"ן (בראשית, הקדמה):

עוד יש בידינו קבלה של אמת כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחד כאילו תחשוב על דרך משל כי פסוק בראשית יתחלק לתיבות אחרות.... בענין הזה שהזכרנו היה שהיתה הכתיבה רצופה בלי הפסק תיבות והי' אפשר בקריאתה שתקרא על דרך השמות ותקרא על דרך קריאתנו בענין התורה והמצוה ונתנה למשה רבינו על דרך קריאת המצות ונמסר לו על פה קריאתה בשמות".

אם כך, אומר לנו הרמב"ם שישנם צירופים אחרים לתורה, והם ביקשו את התורה האחרת, האלוקית יותר. מה ענה להם משה, הרי אם מדובר בתורה אחרת בלא מצוות מעשיות כשלנו, מה השייכויות לרצונות ולתאוות שהוא שואל אותם וכו'. אך כנראה יש כאן משהו גדול יותר, עמוק הרבה יותר.

בעומק הענין, השאלה הנשאלת כאן היא מה 'מרוויח' כיכול הקב"ה מנתינת התורה, שהרי אם הוא נותן את התורה למלאכים שכבר ממילא עושים את רצונו, אין כאן תועלת מיוחדת לתורה, אבל אם נותן לעם ישראל, קרוצי חומר, בעלי יצר שכל הזמן צריכים לברר את יצרם ולהתגבר עליו ע"י בחירה, וכך לדבוק בהשם, וזה מה הקב"ה רוצה. הקב"ה רוצה רק את הבחירה של האדם, ההתגברות למרות הקושי.

לאחר הבנה יסודית זו, נחזור לשאלת הלחם המשנה, ששאל איך יכול להיות לפי הרמב"ם שהגדרת תשובה היא עדות הקב"ה לתשובה מוחלטת "שלא ישוב לכסלתו עוד", משמע ביטול הבחירה. והרי בחירה היא מיסודות האמונה. מבאר הלחם משנה:

ויש לומר דפירושו כך, שבשעה שהוא עושה תשובה צריך שיקבל עליו לעד להשי"ת שלא ישוב לזה החטא לעולם, והוא על דרך ואעידה לי את השמים ואת הארץ, שמקבל עליו לעדים השמים והארץ... הרי כיון שאנו אומרים לו שלא נאמר עוד אלו קינו למעשה ידינו, הרי אנחנו מקבלים אותו לעד על ככה.

משמעות דבריו, בזמן שאדם עושה תשובה והוא בטוח בדרכו, עד שהקב"ה מעיד עליו, שבאותה שעה שלא יחזור על חטא זה, זוהי תשובה שלימה. אבל אנחנו כבני אדם, מחר עם יצר חדש, ויכולת הבחירה מתחדשת. ממילא בזמן שהאדם מתגבר ועושה תשובה, בו בזמן יש בחירה, ובאותו רגע מבטל את הבחירה כשבחור בטוב, ולמחר שוב חוזר היצר ויש מימד של בחירה חדשה, עליונה יותר, אפשר לומר "בחירה מתוך הכרעה". ממילא, זה מתאים עם דברי רש"י בדברים (ל' יט ד"ה ובחרת): "אני מורה לכם שתבחרו בחלק החיים", כלומר הקב"ה מורה לנו לבחור בטוב, במצוות, ולעזוב את המוות ואת הרע, זוהי הבחירה. אף בזמן התשובה היצר בוער בנו כמו אש, ומדרגת התשובה כעת אינה מתוך "ושבת אל השם אלוהיך" אלא מתוך "ובחרת בחיים".

אולם יש בזה רובד נוסף, עומק גדול יותר, לא מספיק לשוב בתשובה על חטא פרטי אם הכיון והמסילה עקומים. יש שני סוגים של מצוות יש מצוות שהם נכנסים לחיוב של שכר ועונש, ואילו יש מצוות שהן הנהגה שמביאות לכדי כל המצוות כולן. הלחם משנה מלמד אותנו שכמו שיש חיוב על האדם לחנך את ילדיו לא לחטוא ולשוב מהעוונות, יש עליו גם חיוב ללמד אותם "ובחרת בחיים", דרך של חיים, דרך חיים של תורה ומצוות, וכשהוא יעלה על המסילה המיושרת - הם ימנעו מלחטוא באופן אוטומטי.

הדרך לתשובה אמתית שאליה מתכוון לחם המשנה, היא לתקן ולבנות דרכים ושבילים שאם האדם יצעד בהם, ממילא הוא ימנע מלעשות עבירות. והדרך הוא זה שצריך לתקן, ואיך מתקנים ובונים דרך, השורש לזה הוא שאדם צריך לחנך את עצמו ואת ילדיו במחשבה, דיבור ובמעשה. כלומר, מחשבות נקיות בסופו של דבר מקרבות את האדם לעשיית המצוות. עיסוק במעשים טובים מקרבים את האדם לעשיית טוב ולמצוות. ומכאן ניתן להבין מה הכוונה "יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא", אם הקב"ה רואה שהאדם לא רק מחפש דרכים לחזור בתשובה על חטא ספציפי זה או אחר, אלא הוא מנסה לבנות ולמצוא שבילים חדשים ללכת בהם, מחשבות נקיות וטהורות, לרדת לשורש, ולא רק להתחטא על עבירות העבר, זה העדות השלימה.

אם כן, ניתן ללמוד מכאן שעיקר החזרה בתשובה זה במחשבה, ועיקרו מוסב על דרך החיוב ולא השלילה, לחפש היכן אני כעובד השם יכול להרבות מצוות ותורה, לעלות אל המסילה העולה בית אל, וממילא להימנע מחטאים.

שנה טובה, כתיבה וחתימה טובה!

עליה לרגל בימינו – התרוממות חינוכית

עלינו לזכור, כי קדושת מקום המקדש לא פסקה למרות החורבן, וכך פוסק הרמב"ם (הלכות בית הבחירה ו, טז): "קדושת בית המקדש וירושלים לא בטלה לעולם, שנאמר: 'והשימותי את מקדשכם'. אעפ"י שהם שוממים, בקדושתם הם עומדים". וכן אמרו במדרש שיר השירים: "מעולם לא דזה שכינה מכותל המערבי" (שירה"ש רבה ח, ג). ואף לאורך הדורות אנו מוצאים שעם ישראל המשיך לעלות לרגל, למרות החורבן, ואציין כמה דוגמאות:

בספר חסידים מובא, שרבינו האי גאון היה רגיל לעלות מבבל לירושלים בחג הסוכות, והיה מקיף את הר הזיתים ביום הושענא רבה שבע פעמים.

בחידושי הר"ן (תענית, בדפי הרי"ף, ב, א) כתב, שגם אחרי החורבן היו נוהגים להתאסף ולעלות לרגל לירושלים, ולכן דוחים את שאלת טל ומטר עד ז' מרחשון, כדי שיגיע אחרון עולי הרגל לנהר פרת. הר"ן גם מציין, שבדורו היו עולים לרגל.

אף התשב"ץ (ח"ג סי' רא) מציין מנהג זה בפרט לגבי חג השבועות, ואגב כך הוא מספר דבר מופלא: "ויש סמך וראיה שקדושת המקדש והעיר היא קיימת, שעדיין הם עולים לרגל ממצרים ושאר ארצות ויש בזה רמז במדרש קינות ובמדרש שיר השירים... ואמרו כי עדיין נשאר מהנסים שהיו בירושלים שלא אמר אדם לחבירו צר לי המקום, כי בבית הכנסת שבירושלים הם צריכים לאנשי המקום כל השנה, ומתמלאות פה על פה, בעת התקבץ שם בחג השבועות החוגגים יותר מג' מאות איש - כולם הם נכנסים שם ויושבים רוחים, כי עדיין היא בקדושתה, וזה סימן גאולה שלישית".

וכך כותב מרן הראי"ה קוק: "ורבים עולים לרגלים גם עכשיו, ומתפללים מוספים אצל כותל המערבי שייבנה בב"א, בקדושה והתעוררות נפלאה" (הראי"ה קוק זצ"ל, 'אגרות א' עמ' לה).

מכל המקורות הללו ניתן להסיק, שגם בזמן הזה יש מצוה לעלות לרגל לירושלים, וכך נהגו בתקופת המשנה הגאונים והראשונים. אמנם משמע מדברי הפוסקים, שבזמן הזה, שאין אנו מקריבים קרבנות, מצות העלייה לרגל היא מדרבנן (ראה עוד יחל ישראל סי' כט; יחוו"ד א כה).

ניתן ללמוד מכאן רעיון עמוק ויסודי בחינוך, והוא ההתחברות לקודש, השאיפה וההשתוקקות אליו לא רק במחשבה אלא גם במעשה. חז"ל מלמדים אותנו שיש עניין גדול לעשות זכר למקדש ולמצוותיו. לכן, למשל, נקבעה נטילת לולב כל שבעת ימי חג הסוכות, שמן התורה נוגהת רק במקדש. כך גם, לפי הגמרא (מנחות סו ע"א) ספירת העומר בימינו איננה אלא "זכר למקדש", להזכיר את הספירה כאשר קרבן העומר מוקרב. אומרת על כך הגמרא (סוכה מא ע"א): "מנא לן דעבדינן זכר למקדש? אמר רבי יוחנן: דאמר קרא (ירמיהו ל, יז): 'ציון היא, דרש אין לה', דורש אין לה - מכלל דבעיא דרישה".

הזכר הזה שעושים למקדש, למצוות המקדש, ובעצם כל ההתחברות והשאיפה לקודש מחנכת אותנו להתרוממות גדולה, להרים מבט ולהתבונן על העולם מתוך הקודש. אדם שמחובר ושואף למעלה, יגיע לשם.

יתרה מזאת, מה ראוי יותר מאשר להגיע למקום המקדש בימי החג. ברגלים אנחנו מצווים לעלות ולהיראות לפני ה', ואם איננו עושים זאת בפועל ממש, בהבאת קרבן במקדש, מן הראוי שלפחות נראה השתוקקות להיות "לפני ה'", ביטוי שמתייחס פעמים רבות לירושלים המקודשת.

ביטוי לשני הנימוקים הללו במקורות שהזכרנו לעיל. וכנראה זהו הסיבה למנהג שהמשיך, לעלות לירושלים ברגלים אחרי החורבן.

לסיכום, נראה להביא את דבריו של הרב מנשה (הקטן) קליין, בשו"ת משנה הלכות (חי"ב סי' תפב) שהגדיר את חשיבות העניין: "והנה בכותל מערבי השכינה נשארה, אם כן העולה לרגל לקבל פני השכינה, אפילו נימא דבזמן הזה ליכא חיוב לעלות אבל מכל מקום העולה ומקבל פני השכינה יש לו מצוה דאורייתא של קבלת פני השכינה. ואולי כעת המצווה יותר גדולה, כמ"ש 'ציון היא דורש אין לה' - מכלל דבעי דורש, ואם בא הדורש משמח כביכול השכינה ומקיים מצוות עשה גדולה".

[אמנם יש להעיר, שכפי הנראה מאמר חז"ל על הכותל המערבי שלא זזה השכינה ממנו מכון לכותל המערבי של ההיכל, ולא לכותל המערבי של הר הבית המוכר לנו (עיין מדרש תנחומא שמות סי' י)].

הרצון להתקרב למקום השכינה, לקודש, במחשבה, בדיבור ובמעשה, הוא קיום מסוים לקבלת פני השכינה ברגל, זה נכון ברגל וזה נכון בכל עבודתנו החינוכית, לחבר את התלמידים לקודש, להתרומם יחד, ולכוון את דרכם להיות אנשי תורה.

חג שמח!

הרב יהושע וייסינגר
ראש תוכנית חצר"מים,
ישיבת בנ"ע הדרום – יד ברודמן

ייחודה של השמחה בסוכות

ראש השנה ויום הכיפורים מאחורינו, וכעת אנו נמצאים בעיצומו של 'זמן שמחתנו', כך חוזרים ומזכירים בתפילות החג לכל אורכו. שמחה מתפרצת, מצוות ריחניות, ריקודים ותזמורות, ויש לשאול שמחה זו על שום מה, ומדוע דווקא בעת הזו ובדרך הזו. נאמרו על כך הסברים שונים ומגוונים, בשורות הבאות נציג את הרעיון העמוק והיסודי ששזור בדברי הרמב"ם, שיטה שמתפרסת לאורך ספריו המחשבתיים וההלכתיים.

הרמב"ם בכמה מקומות עוסק בטעמי מצוות חג הסוכות. במורה הנבוכים¹ הוא מבהיר את הטעם היסודי למכלול המצוות בחג, וכך הוא כותב:

"סִפּוֹת, שְׂכוּנוֹתָנוּ לַשְּׂמִיחָה וַחֲדוּוֹה, הוּא שְׁבַע יָמִים כְּדִי שִׁיתְפָּרֵס הַדָּבָר. וְהוּא הַבְּהִיר בְּתוֹרָה מְדוּעָה הוּא בַּעֲוֹנָה זֹאת: בְּאֶסְפָּךְ אֶת מַעֲשֶׂיךָ מִן הַשָּׁדָה² כְּלוּמָר, בְּשַׁעֲה שְׁפָנוּיִים וְנָחִים מִן הָעֲבוֹדוֹת הַהִכְרָחִיּוֹת... וְמֵה שֶׁנִּרְאָה לִי בְּאֶשֶׁר לֹאֲרַבְעַת מִיָּנִין שֶׁבְּלוּלָה הוּא שֶׁהֵם הַבַּעֲה שֶׁל שְׂמִיחָה וַחֲדוּוֹה בִּיצִיאָתָם מֵהַמְדַּבֵּר שֶׁהִיָּה לֹא מִקּוֹם זָרַע וְתֵאֵנָה וּגְפֵן וְרִמּוֹן וּמִיָּם אֵין לִשְׁתוֹת³ אֶל מִקּוֹמוֹת עֵצִי פְרִי וְנִהְרֹת. לָכֵן נִלְקַח, בְּתוֹרָה אֲזָכֹר לְזֹאת."

לדבריו מטרת ומהות מצוות החג היא השמחה והחדווה על האסיף, על פניו מקורו הוא בפסוק בדברים⁴ "וְשִׂמְחִיתָ בְּחֶגְךָ אֶתְּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְחֵלְוֶיךָ וְהִגֵּר וְהַיֵּתוֹם וְהָאֵלְמָנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ... וְהִיִּית אַךְ שִׂמְחָה". וכך הוא חוזר וכותב בהלכותיו במשנה תורה⁵:

"אִף עַל פִּי שֶׁכָּל הַמוֹעֲדוֹת מִצְוָה לְשִׂמּוֹחַ בָּהֶן, בְּחֶג הַסּוּכוֹת הִיִּיתָ שֶׁם בְּמִקְדָּשׁ שְׂמִיחָה יִתְּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר וְשִׂמְחִיתֶם, לְפָנֶי ה' אֱלֹהֵיכֶם שְׁבַע יָמִים"⁶.

שמחה ייחודית זו, זו היא הקומה הבסיסית בהבנת מהות החג, שמחת האסיף, אולם ברמב"ם נראה שיש רובד נוסף, יותר משאר החגים. ומקורו במדרש שמציין את השמחה

¹ הל' ג, מג מהר" שורין, ת"א.

² שמות כג, טז

³ במדבר כ', ה

⁴ דברים י"ד

⁵ הלכות לולב ה, יב

⁶ ויקרא כג, מ

הייחודית של סוכות⁷. "אתה מוצא שלוש שמחות כתוב בחג: ושמחת בחגך, והיית אך שמח, ושמחתם לפני ד' אלהיכם שבעת ימים".

לתוספת שמחה זו ביטויים שונים, בצורות של מצוות ומנהגי החג. ויש לבחון מדוע נתווסף פה ציווי לשמחה יתירה. המצווה המרכזית והמפורסמת המבטאת שמחה בחג הסוכות, זוהי שמחת בית השואבה, שמחה המתפרצת בבית המקדש הנובעת משלמות ורוממות הרוח שבימים אלו, המשנה מתארת שמחה זו וכותבת: "שמי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו"⁸, וכך כותב הרמב"ם⁹:

"והיאך הייתה שמחה זו: החליל מכה, ומנגנין בכינור ובנבלים ובמצלתיים, וכל אחד ואחד, בכלי שיר שהוא יודע לנגן בו; ומי שיודע בפה, בפה. ורוקדין ומספקין ומטפחין ומפזזין ומכרכרין כל אחד ואחד כמו שיודע, ואומרים דברי שיר ותשבחות... ומצוה להרבות בשמחה זו... אלא גדולי חכמי ישראל וראשי הישיבות והסנהדרין והחסידים והזקנים ואנשי מעשה, הם שהיו מרקדין ומספקין ומנגנין ושמחין במקדש בימי חג הסוכות; אבל כל העם, האנשים והנשים כולן באין לראות, ולשמע".

עוד ביטוי לשמחה יתירה זו שמתבטאת במצוות החג, לדברי הרמב"ם, הם נטילת ארבעת המינים, וכך הוא מציין בספר המצוות¹⁰:

"הציווי שנצטוונו ליטול לולב לשמח לפני ה' שבעת ימים. והוא אמרו יתעלה: "ולקחתם לכם ביום הראשון".

ביטוי נוסף לכך שהשמחה היא חלק הכרחי במצוות החג ניתן לראות ב'דין מצטער' בישיבת הסוכה, וכפי שנפסק להלכה בשולחן ערוך¹¹ שאסור ואף נקרא חסיד שוטה מי שיושב בסוכה כאשר הוא מצטער. סוכה משמעותה שמחה, ואם היא תגרום לאדם צער כלשהו, אין לו להכנס אליה, וכעין זה כותב הרמב"ם¹².

אם כן, החג ומצוותיו משדרות שמחה שמתפרצת, אולם מדוע יש כאן ציווי לתוספת מיוחדת, כפי שנראה יש כאן עומק ורובד נוסף, שבלעדיה אף הקומה הראשונה (שמחת האסיף) חסרה. הרבה אנשים אינם מבחינים בין שמחה לבין מצב רוח טוב, שבא לאחר בילוי מסעיר או אירוע משפחתי מיוחד. שמחה אמיתית במובן הכי טהור של המילה היא

⁷ פסיקתא דרב כהנא, סוכות.

⁸ (מיטנה סיבה ה,א).

⁹ הלכות לולב ה, יג יד.

¹⁰ ציטה קס"ט.

¹¹ או"ח ס' תר"מ, ד.

¹² הלכות סיבה פ"י, ב ואילך.

שמחה ש'אינה תלויה בדבר¹³. היא אינה תלויה בהצלחה חיצונית כזו או אחרת, היא מגיעה מבפנים. שמחה אמיתית קיימת אפילו כשנלקח מאיתנו מה או מי שאנחנו אוהבים. הגעה אל שמחה כזו מחייבת להרכין ראש בפני האמת האלוהית ולהבין שהכול בא ממנו ולפיכך הכול לטובה. במילה אחת, שמחה זו באה מתוך **שלמות**.

אין אפשרות ואסור להישאר רק ברובד החיצוני של השמחה, אף אם היא שמחה של מצווה, מכיוון ששורשה בשמחה חומרית, על האסיף ויופי התבואה, ישנו חשש ששמחה כזו יכולה להוביל לקלות דעת חלילה. חייבים להעמיק פנימה, ולקושרה ליראת שמים, לרוממה לקשר עמוק עם השי"ת, וכשזה קיים אזי האדם מרגיש שלם במקומו, והשמחה מתפרצת באמת. וכעין זה נרמז במדרש תנחומא¹⁴ ארבעת המינים מרמזים לגוף האדם ולשמחה המתפרצת מהאדם:

"כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך¹⁵ תדע לך שהלולב הזה דומה לשדרה של אדם. והדס דומה לעינים והערבה דומה לשפתים והאתרוג דומה ללב אמר ודוד אין לך אבר אחד גדול מאלו שקולין הן כנגד הגוף".

שמחה מתפרצת זו, תפילה זו שנובעת מכל אבר ואבר, אסור לה להישאר ברובד החיצוני כפי שמסביר ספר החינוך¹⁶ בטעם ארבעת המינים בפרט ומצוות החג בכלל, אלא יש להטמיע בשמחה את היראת שמים, להטמיע בנו שמחה פנימית וטהורה:

"וצוה האל לעמו לעשות לפניו חג באותה העת לזכותם להיות עקר השמחה לשמו, ובהיות השמחה מושכת החומר הרבה ומשכחת ממנו יראת אלוקים, בעת ההיא צונו השם לקחת בין ידינו דברים המזכירים אותנו כי כל שמחת לבנו לשמו ולכבודו, והיה מרצונו להיות המזכיר מין המשמח כמו שהעת עת שמחה".

לדבריו, זהו יסודם של ארבעת המינים, לרמוז ולהזכיר לאדם את הקשר לאלוקיו. השמחה שאינה מושתתת על קשר רציף, סופה חלילה להתפספס. יש לרוממה לשלמות של תפילה נעילה של יום הכיפורים, טהרה שמובילה לשמחה. ובשל כך אומר הרמב"ם, משמעותם של מצוות החג וארבעת המינים אינם רק לעורר לשמחה ויופי, כאמור, אלא להורות על שלמות. שלמות בכל רבדיה. שלמות של האדם עם עצמו ועם אלוקיו, וממילא דבקות בהשי"ת, וכך כותב ביחס למצוות שמחת בית השואבה במקדש¹⁷:

"שהשמחה שישמח אדם בעשיית המצוות ובאהבת האל שציווה בהן, עבודה גדולה היא.

¹³ אגור יט

¹⁴ תהלים לה, י

¹⁵ ציווה שם

¹⁶ הלכות לולב ה, טז

שמחת חג הסוכות מורכבת היא משני רבדים, הרוב הבסיסי שקיים בה הינו הרובד של שמחה חומרית על האסיף ותקופת השנה. אך התורה מצווה על שמחה נוספת, שמחה רציפה ולא חלקית, 'והיית אך שמח', שמחה זו מרוממת את האדם, ממקום של שמחת החומר, או לחילופין יראת יום הכיפורים, לשמחה טהורה שמתפרצת מתוך אהבה וקשר עמוק עם אלוקיו.

חג שמח!

הרב אורן אקוע
נדב ועלני (כיתה י"ב 2)

ולשמחה זו, מה היא עושה

שמחת סוכות כריפוי לכוחות הנפש

שלושת הרגלים מאופיינים, ע"י חז"ל, כל אחד בצורה יחודית משל עצמו, פסח הוא זמן חרותינו, עצרת הוא זמן מתן תורתנו וסוכות הוא זמן שמחתנו. **שְׂבַעַת יָמִים תַּחַג לַה' אֱלֹהֶיךָ ... וְהִיִּית אַף שִׂמְחָה** (דברים טז, טו). ויש לברר במה מתבטאת שמחה יתרה זו בחג סוכות, בשונה משאר החגים. הרי במצב שבו אנו שרוים מחוץ לביתנו כשקור וצינה סביב, בתוך סוכה ובארעיות גמורה?

השאלה מתעצמת ביותר, בעיון בשאלתו של הטור (סימן תרכה) ששואל מדוע לא נצטוו בני ישראל לחגוג את חג הסוכות בחודש ניסן, כאשר הוקפו מיד בענני הכבוד בצאתם ממצרים, הרי בכך יכולנו לצאת לסוכה בנחת בימי ניסן כשמזג האוויר נעים ונח וכך היה לנו נקל יותר לשמוח בקיום מצוות הסוכה?

לאורך הדורות נאמרו תירוצים רבים ומגוונים, ננסה לעיין במהלך חגי תשרי וממילא לפלס לנו שביל נוסף בהבנת עומק הענין.

הפלא יועץ (ערך סוכה) מסביר את סדר החגים, שמתחילים בימי הדין התשובה ומסתיימים בסוכות ושמיני עצרת, וכך כותב:

וחיבה יתרה נודעת לנו עד אין חקר... שיעצנו בעצה טובה ונתן לנו ראש השנה ויום הכפורים לכפר בהם עוונותינו, ובאהבתו וחמלתו כאב את בן ירצה, רצה לשמחנו מיגוננו ומצערנו שנצטערנו בימי התשובה, ונתן לנו תכף את חג הסוכות וצונו לשמח וקובע לנו שכר טוב על שמחתנו, היש חג מתוק מזה...

לדברי הפלא יועץ חג הסוכות מהווה מעין סוכריה אחרי ימי הדין המרים שקדמו. יש לציין שבעיון מעמיק במהות היום הקדוש, גם יום הכיפורים מלא בשמחה, כפי שכבר כתב בתנא דבי אליהו (פרק א) שהקב"ה כביכול שמח ביום הכיפורים: "ימים יצרו (ולא) [ולן] אחד בהם (תהילים קלט, טז) – זה יוה"כ לישראל, לפי שהיתה שמחה גדולה לפני הקב"ה, שנתנו באהבה רבה לישראל...". שמחה גדולה זאת חילחלה גם למטה.

במשנה האחרונה במסכת תענית (דף ל, ב) למדנו: "אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים... שמחה זו מקורה במחילת

העונות אבל שורשה בעיצומו של יום שמכפר, בקשר הקרוב בין ישראל לרבש"ע. אולם בימינו רובנו שרויים בצער, בחשבון נפש פנימי עמוק וכואב.

אך מיד עם צאת יום הכיפורים, לאחר שהאדם נטהר מחטאיו, ורק אז, רק כאשר הוא נקי מעונות רק לאחר הטהרה יכולה לבוא השמחה האמתית והשלימה. "אור זרוע לצדיק וישרי לב שמחה" (תהילים צז,יא). משמעות הדברים היא - האור שנזרע בראש השנה ויושר הלב שמתקיים ביום כיפור והם יביאו לשמחה בסוכות. השיא של ימי הדין היא השמחה לפני ה'.

מרב הראי"ה קוק בספרו אורות התשובה (ט, י) מעמיק את המבט וממשיל אותנו לחולה אנוש שהרופאים מחוסר ברירה הוצרכו להחיות אותו, על ידי מכות חשמל, ואע"פ שהרופאים הצליחו במשימתם וב"ה החולה שב לחיים, אך כתוצאה מטיפול זה החולה נחלש מאוד ועבר טראומה קשה וכעת החולה נצרך לתקופת מנוחה וחיזוק כדי להתאושש ולהחלים מאותו טיפול קשה. וכך כותב הרב:

"התשובה... עם גודל התועלת שלה לזכך את הנפשות, לעדן את הרוח ולטהר את המעשים מכעורים, היא מוכרחת להיות סופגת עמה איזו חולשה, שלא נמלט ממנה אפילו הגבור שבגבורים. כשמקמים את הרצון, כשכופפים את עז החיים... מתקמץ ג"כ הרצון של הטוב, ועז החיים הטהורים מתחלש גם הוא. נמצא האדם סובל מטהרתו המוסרית חולשה כזאת, שסובל חולה שהתרפא ע"י הזרמה אלקטרית חזקה (מכת חשמל), שאמנם גרשה את הארס שבמחלתו, אבל החלישה את הכח החי והבריא שבו. שבים על כן ימים של שמחת קדש, של חדות הנפש, לקומם את הרצון הטוב ועז החיים הטהור. אז תהיה התשובה שלמה.

כלומר התשובה של הימים הנוראים היא תשובה שגורמת לנו להיות מכונסים בעצמנו ומהוררים במעשינו ובדרכנו. הכוחות לא מסוגלים לפרוץ החוצה, הם כבויים.

הימים הנוראים אכן מרפאים אותנו מהקלקולים, ומכוונים אותנו למטרה האמתית, אך הרצון לעשות ולצמוח נשאר מכונס ולא בא לידי ביטוי. התשובה המתרחשת ביום הכיפורים, בו אין לנו שום מפגש עם החיים, בו אנו ספונים בבתי הכנסת ומצטערים בחמשת העינויים, כמלאכים, ונמנעים מעשיית מלאכה, זו תשובה מרוממת אך חסרה.

משום כך חג הסוכות החל סמוך ליום הכיפורים, משלים את תהליך התשובה. בסוכות אנו יוצאים לטבע, עם הסוכה וארבעת המינים הרעננים. כל כוחות החיים באים לידי ביטוי, ושמחת התשובה השרויה עלינו, הולכת וגדלה מיום ליום, משמחת חג הסוכות שבעיצומו חוגגים אנו את שמחת בית השואבה ולבסוף חותמים אנו בשמחת התורה שממנה שואבים שמחה לכל השנה. וזוהי התשובה השלמה!

חג שמח!

הרב אושרי כהן
אלכס שורץ; אביאל סעיד (כיתה יא2)

"תשבו כעין תדורו"

התורה כותבת לנו את הטעם למצוות ישיבה בסוכה "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים" (ויקרא כג, מג). וחלקו התנאים בגמרא בפירוש טעם זה: "ענני כבוד היו דברי רבי אליעזר, רבי עקיבא אומר: סוכות ממש עשו להם" (סוכה יא, ב).

ויש לברר, מדוע קיימת חובה הלכתית לגור בסוכה, שהרי אם מצוות סוכה היא זכר למה שהיה במדבר מספיק היה שנבנה סוכה בלי צורך לשהות בה לאורך כל שעות היממה, היה מספיק לשבת בה לרגע קל מידי יום וכד'. בנוסף יש להבין, מה העניין של 'תשבו כעין תדורו' – מדוע אנו חייבים לעשות את דברי הקבע (כאכילה ושינה) בסוכה?

יתרה מכך, השאלה מתעצמת בעיון בדברי הרמב"ם בסוף הלכות לולב (ח, יב והלאה):

"אף על פי שכל המועדות מצוה לשמוח בהן, בחג הסוכות הייתה שם במקדש שמחה יתרה, שנאמר "ושמחתם, לפני ה' אלוהיכם--שבעת ימים" ... **מצוה להרבות בשמחה זו**..."

איך נוכל לשמוח שמחה שלימה כאשר אנו יוצאים מאזור הנוחות המוגן והאהוב שלנו, ועוברים לגור בחדר בגודל של מטר, העשוי מכמה קרשי עץ, והרבה חורי אוורור. בלי מזגן מרכזי, ובלי כל החפצים שאליהם אנו רגילים?

לשאלות אלו נאמרו כיוונים מגוונים, מבטים שונים בהבנת מהות החג, אסקור כמה כיוונים ואסיף מבט שונה:

כיון ראשון, היו שאמרו כי דווקא הישיבה בסוכת ארעי מובילה אותנו לשמחה אמיתית. לדבריהם, שמחה אמיתית אפשר להשיג רק לאחר שמבינים כי חיינו בעולם הזה הם חיים ארעיים. "העולם הזה דומה לפרוזדור" (אבות ד, כא), ואדרבא מי שחושב שהעולם הזה הוא התכלית שלנו והוא הקבוע, יגיע לעצבות. כל כשלון, קנאה או תאוה יכולים להפיל את רוחו וגורמים לאותו אדם להרגיש של חוסר, או לחילופין שהוא לא מוצלח. אולם כאשר האדם יבין שהעולם הזה הוא ארעי וחולף והינו רק פרוזדור בפני העולם הבא, וכאשר אדם יפנים באמת, שהוא בא לעולם הזה בכדי לבצע שליחות מסוימת, ולאחר מכן יחזור לבית הקבע המפואר והרוחני שלנו, בלי שום צורך לדברים גשמיים וארעיים, אלא רק זכויות ומעשים טובים, הוא אינו מקנא באיש, אלא שמח ומסתפק במה שיש לו. ואת המשאבים

והאנרגיות הוא 'שקיע בוודאי בטיפוח הבית האמיתי, ולא על המקום הזמני בו אנו נמצאים לתקופה קצרה. ראה עוד בהרחבה בספר 'דרכי מוסר' (הגר' ניימן).

כיוון אחר שהביאו האחרונים, מהות חג הסוכות מזכירה לנו את העיקר השלישי מעיקרי האמונה לרבי יוסף אלבו (ראה עוד ספר העיקרים, העיקר השלישי) והוא: השגחה פרטית. עצם היציאה מהבית המוגן לדירת ארעי מודיעה כי אנו נתונים בידיו של הקב"ה ומבטאים את הביטחון שלנו בה'. לא צריך גג בטון כדי להיות מוגנים, מספיק סכך רעוע מענפים. כל עוד השי"ת מגן עלינו. אנו לא זקוקים לשום דבר חומרי, אלא רק להתחבר לקודש, להיות עומדים "לפני ה'", ואז הכל מסתדר. רעיון עמוק זה מבוסס על דברי של מרן הראי"ה קוק זצ"ל (נתיבה, תשרי, תרצ"ה, מאמר 'הסוכה', מאמרי הראי"ה עמ' קמט) שכותב:

'דבר ד' הוא המחזק ומבצר את מחיצותיה הקלושות של הסוכה. חוקת התורה אשר קבעה שם דירה לסוכה, היא היא הקיימת ומקיימת לעד. ואם כלי משחית היותר חדשים יכולים לפרוץ פרץ נבעה גם במבצרים היותר חזקים, הרי אין בכוחם ובכח כל כלי יוצר, לפרוץ ולהפיל את החומה הבצורה של חוקת התורה, של דבר ד'.

הרב מוסיף פה רובד עמוק נוסף, לדבריו, לא רק שהסוכה היא סממן לביטחון מוחלט בקב"ה, אלא היא ההגנה הטובה ביותר מפרעות הזמן והמקום. בסוכה אדם מוגן, לא רק מפגעים גשמיים אלו גם מפגעים רוחניים, "צלא דמהמותא" כדברי חז"ל. וראה עוד בדבריו של הגר"ח ארנטרובי זצ"ל בספרו 'קומץ המנחה'.

לענ"ד, ניתן להעמיק רובד נוסף, (ויש הרבה להרחיב, ואין כאן מקומו), לפי שני הכיוונים שראינו. מחד הארעיות בעולם הזה והשמחה שבעקבותיה, ושנית הביטחון המוחלט בו ית'. ניתן לומר ששני פנים אלו הינם גם כן זכר ליציאת מצרים, שני כוחות שהושרשו בנו מאז ע"י אבות האומה. הביטחון ביציאה לדור בסוכה ארעית, מזכיר לנו את הביטחון של עם ישראל ביציאת מצרים כאשר היה מוכן לצאת מדירת הקבע שלו – ארץ מצרים, שהיוו את מרכז החיים הגשמיים שלהם, לדירת ארעי – למדבר, מקום ארעי, מקום לא נוח, ללא מקום לגור, מלא נחשים ועקרבים, בלי לדעת דבר, צעד שהינו ביטוי עצום לארעיות, ויחד עם זאת עשו את זה בביטחון מוחלט ברבש"ע.

דבר זה הינו הזכות העצומה העומדת לנו, לטובה, בימי הדין, כאשר אנו עומדים בחודשי אלול-תשרי, מלאי פחד מאימת הדין, ואף אחר שנחתם הדין ביום כיפור, עדין נשאר גמר הדין עד הושענא רבא, ואז יוצאים לסוכה, הארעית, תוך כדי הדגשת הזמניות יחד עם הביטחון בו, דבר זה מהווה את הדגל שלנו, לעמוד לפניו, באהבה ולזכות בדין, כדברי הפסוק: "זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחריי במדבר בארץ לא זרועה..." (ירמיהו ב, ב), ביטחון זה, הוא יסוד האהבה והקשר בינינו לבין הבורא. ורק כך אפשר להגיע לשמחה אמיתית בו, בתורתו ומצוותיו ית' (ראה במדרש 'לקח טוב').

חג שמח!

הרב יובל רובין
אריאל עמוס; שגיאל לוי (כיתה ח2)

שמחת תורה – שמיני עצרת*

"שבעת ימים תקריבו אשה לד' ביום השמיני מקרא קודש יהיה לכם, והקרבתם אשה לד' עצרת היא, כל מלאכת עבודה לא תעשו" (ויקרא כג, ח).

שמיני עצרת, הינו רגל בפני עצמו (ר"ה ד, ב), על פניו אינו קשור לחג הסוכות, ולמרות זאת הוא מהווה חלק אינטגרלי ממהלך החגים. שהתורה קראת לו "שמיני עצרת", אולם השם שהתקבל הוא בשם אחר, השם הקרוי בפי כל הינו "שמחת תורה". ונקרא כך לראשונה על ידי הרי"ף גאות, שכתב:

רגילין ביום זה הואיל ובו מסיימין את התורה לעשות כמה קילוסין והידורין לספר תורה ואומרים כמה דברי שבח והודאות לכבוד ספרי תורה וכמה מיני שבחות ושמחות רגילין לעשות בו ונתכנה יום שמחת תורה (הלכות לולב).

בפשטות נראה, מכיון שביום זה מסיימים את התורה (שהרי מחזור של שנה בקריאה של פרשת שבוע בשבתות נגמר ביום זה) הוא נקרא שמחת תורה, למרות ששמו המקורי הינו שמיני עצרת, וכך כתב הרמ"א (או"ח תרס"ט): "וקורין יו"ט האחרון יום שמחת תורה לפי ששמחין ועושין בו סעודת משתה לגמרה של תורה".

המנהג לכך נעוץ כנראה בתקופת הגאונים, יתרה מזאת, מצאנו עדויות בגמרא שהיו מסיימים את התורה במחזוריות של שלוש שנים, ואין כאן המקום להאריך בזה.

אנו נתמקד בשאלה היותר בסיסית, מדוע התקבלה ההחלטה דווקא ביום זה לסיים את התורה? מה ענין יו"ט אחרון של סוכות לסיום התורה. יתרה מכך, לכאורה יש בכך אסור "אין מערבין שמחה בשמחה" (עיין מועדים וזמנים ב' סי' קל"ב).

בספרי החסידות מבואר כי התורה שייכת באופן מהותי לשמיני עצרת, לא פחות ממה שהיא שייכת באופן מהותי לחג שבועות. ואף קיים צד דמיון בין שני העצרת, אנו רואים במדרש בילקוט שמעוני (להלן) שעדיף שמ"ע על חג השבועות, שבחג השבועות אנו שמחים עם התורה שנתן לנו, ובשמ"ע השמחה אינה במה שקבלנו, אלא בקב"ה עצמו. והוא יחוד גמור בין כנסת ישראל לקב"ה. וחשבתי לבאר זאת ע"פ רבנו בחיי (כד הקמח ערך עצרת), וז"ל:

*לפינו נעם זל בת אייר הדינה הי"ו

ושניהם נקראים עצרת, היום הזה הכתוב קראו הכתוב עצרת על שם השכינה שעוצרת לישראל להקריב לפניו פר אחד כי צדיק אוכל לשובע נפשו, ויום מתן תורה, קורין אותו חכמי האמת - עצרת, לפי שבו נגלית שכינה על הר סיני וישראל שקבלו התורה היו נעצרים לחלקו וקבלו עליהם אלקותו וגזרותיו/

פרוש המלה "עצרת" מבוארת יותר ברבנו בח"י בפירושו על התורה (פרשת פנחס) שכותב: "עצרת זו כנסת ישראל כי שם נעצר הכל, והוא לשון מלכות, כמו זה יעצור בעמי וכן יורש עצר".

ואם נעיין במהלך החגים, נבחין שבראש השנה מופיע גרעין חדש של אור אלוהי בעולם, בעשרת ימי תשובה אנו מזככים את עצמנו ומכינים את נפשותינו לקבלת האור החדש ונכנסים לפני ולפנים ביום הכיפורים, בו אנו מתפשטים בהוויתנו הגשמית ומתדמים למלאכים, ועל ידה אנו זוכים באור האלוהי של השנה החדשה.

בהגיע חג הסוכות אנו מורידים את האור לח"י העולם הזה, על ידי התעסקות במצוות מעשיות, בפרטי דינים כנענוע ארבעה מינים או ישיבה בסוכה שהיא היא "צלא דמהמנותא" (זוהר, אמור ק).

אמנם מה קורה בשמיני עצרת?

בשמיני עצרת אנו אחרי התעסקות בפרטי הדינים ובצדדים המעשיים של המצוות, בשמיני עצרת האור המופיע הוא אינו מוגבל בכלים (מצוות מעשיות) אלא הוא אור התורה הכללי "ותלמוד תורה כנגד כולם". כי השמחה במצוות היא מוגבלת למעשה המצווה, אבל שמחת התורה היא כולה רוחנית ואינה מוגבלת למעשה זה או אחר. בשמיני עצרת מתברר שהאור שהמשכנו לתוך המצוות המעשיות בעולם הזה כמו סוכה ולולב שורשו במקום גבוה הרבה יותר, שורשו במקום שהוא למעלה מכל הגדרה ומעל לכל צמצום לכלים גשמיים.

אם בסוכות אנו מקיפים את הבימה ואת ספר התורה באמירת הושענות על ידי ארבעת המינים, בשמחת תורה אנו רוקדים עם התורה ממש, מתחברים אליה בכל אברינו. בשמחת תורה אנו מגלים שמחה מעל לזמן ולמקום, אנו מגלים שאנחנו בעצמנו ומהותנו מהווים גילוי של התורה בעולם הזה, אנחנו הצינור המחבר בין שמיים וארץ "אשר בחר בנו מכל העמים" ומתוך כך, כפי שהרב צבי יהודה קוק היה מדגיש "ונתן לנו את תורתו"

שמיני עצרת זהו סיכום של כל ימי התשובה החל מראש חודש אלול ועד הושענא רבה ומסירת הפתקין, זהו רגע השיא, כפי שנראה.

חז"ל ממשילים את שמיני עצרת למלך שעשה סעודה לכל עבדיו וביום האחרון ביקש מאהובו שיהיה עמו עוד יום אחד, רק שניהם. וכך הובא במדרש בילקוט שמעוני (פר' פנחס בסוף רמז תשפ"ב):

"אמר רבי אלכסנדר: משל למלך שבאה לו שמחה כל שבעת ימי המשתה והיה בנו של המלך טורח עם האורחים, וכיון שיצאו שבעת ימי המשתה אמר המלך לבנו: **יודע אני שכל שבעת ימי המשתה היית טורח עם האורחים, עכשיו אני ואתה נשמח יום אחד ואני מטריח עליך הרבה אלא טול תרנגול אחד וליטרא אחת של בשר, כך כל שבעת ימי החג ישראל עסוקים בקרבנותיהן של אומות העולם, דאמר ר' פינחס: כל אותן שבעים פרים שהיו ישראל מקריבין בחג כנגד שבעים אומות שלא יצדה העולם מהן מה טעם תחת אהבתי ישטוני ואני תפלה בטוחים אנו בתפלה, וכיון שיצאו שבעת ימי החג אמר הקב"ה לישראל: עכשיו אני ואתם נשמח יחד ואני מטריח עליכם הרבה אלא פר אחד ואיל אחד, וכיון ששמעו ישראל כך התחילו מקלסין להקב"ה ואומרים זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, אמר ר' אבין: אין אנו יודעין במה לשמוח אם ביום אם בהקב"ה, בא שלמה ופירש נגילה ונשמחה בך, בך בתורתך, בך בישועתך, אמר רבי יצחק: בך בעשרים ושתים אותיות שכתבת לנו בתורתך ב' תרי כ' עשרים."**

המדרש מדגיש שבחג שמיני עצרת השמחה אינה במה שקבלנו, אלא בקב"ה עצמו. והוא יחוד גמור בין כנסת ישראל לקב"ה. לאור מה שראינו לעיל מדרש זה מתברר בצורה נפלאה ביותר, עד עכשיו כל באי עולם נהנו, "בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מירון", השפע האלוקי מופיע בכל העולם לכל בני האדם, שהרי אנו מתפללים "מלוך על כל העולם כולו בכבודך".

ביום הכיפורים יום סליחה וכפרה לכל עוונותיהם של בני האדם ולישראל בפרט, ואף חג הסוכות הינו חג כללי - "אונברסלי" ובו לעתיד לבוא יעלו לרגל כל משפחות האדמה וכן מקריבים שבעים פרים כנגד שבעים אומות העולם.

אך העצרת, ביום בו נעצרת התורה בקרבנו, לשון כנסת ישראל כדברי הרבינו בחי, ונעצרים אנו ונזכרים שאנחנו עם ישראל, עם יחידו של הקב"ה, על ידינו מתגלה ומתורממת התורה בעולם.

בשמחת תורה זה יום שאין בו שייכות לכל ברייה מלבד ישראל, ודווקא בו מתוועד המלך עם אהובו ומתברר שהמלך ואהובו הם בעצם אחד לא נפרד, על כן בו ביום אנו מסיימים את התורה להורות ש"אורייתא ישראל וקודשא בריך הוא חד" (זהר ח"ב צ, ב).

חג שמח!

התורה שלנו צריכה להמשיך לגדול!

השנה את פדיון הכפרות
תורמים להוספת 5 חצרימי"ם (חצי ר"מ)
שילוו אותנו בישיבה

לתרומות סירקו
את הקוד

שנה טובה!

מועצת התלמידים
ישיבת בני"ע הדרום